

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Caput III. De impossibilitate præceptorum à Pelagio & Celestio objecta, &
ut in his, ità & in Jansenio per Magnum Ecclesi Doctorem refutata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

Pro quo supplicandum est ut sanetur, & deinceps in perpetua sanitate vivatur; non superbiendum quasi homo eadem potestate sanetur, quâ potestate vitiatuſ est.

Similiter ait alibi: *Ut in peccatum irer, sufficit ei liberum arbitrium quo se ipse vitia vit: ut autem redeat ad iustitiam, opus habet medico, quoniam sanus non est; opus habet vivificatore, quia mortuus est.* cap 23.

CAPUT III.

De Impossibilitate Præceptorum à Pelagro & Cælestio objecta,

Et quemadmodum in his, ita in Jansenio per Maximum Doctorem Ecclesiæ refutatâ.

PRænominati Pelagiani dogmatis Principes non modò Manichæam, quæ absoluta est, & omne voluntarium perimit, impossibilitatem invidiosissimè Catholicis in Augustinum arietando impegèrunt; sed alteram quamdam relativam ad Præsentem humani generis statum impossibilitatem, velut absurdam Christianis auribus objectârunt, quam ex gratiæ necessitate ad bonum fluere contendebant. Neque enim cum Manichæis, & Calvinistis existimabant cum gratiâ præcepta nullo pacto adimpleri posse, quin potiùs sine gratia quidem posse, sed cum gratia *faciliùs* posse concedebant, prout ipse Augustinus frequenter observat, *fig- Aug ep*
nantes Epistola 106. ex libro Pelagii dicentis: 106.
Ideo Dei gratiam hominibus dari, ut quod facere Ex libro de
per liberum jubentur arbitrium, facilius possint Gr. Ch. c. 29.

118 LIBER PRIMUS

implere per gratiam. Utique cum dicit *facilius*, quid vult intelligi, nisi & gratia si desit, posse per liberum arbitrium vel facilius vel difficile quae iubentur implere? Unde postea revincit Pelagium qui dixerat: Possibilitatem liberi arbitrii tam in bonum quam in malum aequa lance perpendere. . . .

Si enim per gratiam lex facilius impletur, facillimè autem sine gratia fit malum, profectò, ista possibilitas, non aequa lance perpenditur.

L. de Grat. Chr. cap. 29. Unde & loco citato: Tolle FACILIUS, & non solum plenius, verùm etiam sanus est sensus, si ita dicatur, ut quod per liberum facere iubentur homines arbitrium, possint implere per gratiam. Cum autem FACILIUS additur, adimpletio boni operis etiam sine Dei gratia posse fieri tacita significatione suggeritur. Quem sensum redarguit qui dicit: SINE ME NIHIL POTESTIS FACERE.

Ex his dispiciendum erit, num adversus Manichæorum dumtaxat insaniam, an verò etiam contra Pelagianorum impossibilitatem ad præsentem hominis statum respectivam, accipiendū sit illud solemne Augustini effatum totius mundi reverentiâ consecratum: *Deus possibilia non jubet*. Exploratissimum equidem est, non contra Manichæos, sed contra Pelagianos naturalem liberi arbitrii possibilitatem defensantes, & si seceus esset, impossibilitatem præceptorum inferentes tam repetitò conamine à se repulisse calumniam dicendo: *Deus impossibilia non jubet*. Exinde conspicari perlicebit, num subsistant Jansenij Apologiae ab errore illum vendicantes, eò quod *absolutam* præceptorum impossibilitatem iustis conantibus ac volentibus juxta præsentem quas habent vires non abjudicaverit, sed *respectivam*, seu præsentibus virium lacertis correlativam. Pelagius ipse quod per gratiam *facilius* præstari posse concessit, *absolute impossibile*

ibile esse non asseruit, sed nec asserere potuit: cum id, quod addit facilitatem, possibilitatem adimere non possit.

S E C T I O P R I M A.

Impossibilitas Præceptorum Dei à Pelagio & Cælestio Gratia necessitati objecta generatim ab Augustino refellitur.

EA præsumptione, quâ inflatores ac præcipitatores liberi arbitrij ac inimici gratiæ Christi, naturalem omnis bonæ cogitationis, volitionis & actionis *possibilitatem* velut inamissibilem arrogarunt; eâ quoque temeritate necessitatem gratiæ ad observationem mandatorum Dei poscentibus veluti naturalis possibilitatis detractoribus ac violatoribus impropèrarunt, dicentes eos per necessitatem gratiæ liberum subruere arbitrium, & præcepta Dei reddere impossibilia.

Itaque Pelagius nil discriminans inter *non posse*, & *impossibile*, dum Augustinus cum Catholicis, imò cum Domino J. Christo dicente, *si se me nihil potestis facere*, assereret sine gratiâ Dei per Jesum Christum, quod pietatem & salutem pertinet, nihil posse hominem *cogitare*, *velle*, & *agere*, quasi adamantino consecrationis nexu concludebat, & intorquebat Augustino: *Deum præcepisse, quod sciret ab hominibus præstari NON POSSE*. Ideò aiebat Pelagius: *Execramur etiam blasphemiam eorum, qui dicunt, IMPOSSIBILE aliquod homini esse præceptum.*

Magnum aliquid se scire putant, quando dicunt: *Non juberet Deus quod sciret non posse ab ho-*

H 4

mine

De Gratia
lib. arb. c. 10.

120 LIBER PRIMUS

mine fieri, inquit Augustinus, & respondet: quis hoc nesciat? non igitur concedit Augustinus impossibile cum hominem non posse, converti. Subjungit enim: sed idè jubet aliqua quæ NON POSSUMUS ut noverimus quid ab illo petere debeamus. Ipsa est fides quæ orando impetrat quod lex imperat. ipse qui dixit: si volueris, conserva is mandata, in eodem Libro Ecclesiastico aliquantò post dicit: quis dabit in ore meo custodiam, & super labia mea signaculum astutum ne fortè cadam ab eo, & lingua mea perdat me.. & capite præcedente: Meminerimus Deum dicere: Sed convertimini & vivetis: cui dicitur: converte nos Deus. . . Quare jubet quod ipse daturus est? Quare dat, si homo facturus est? nisi quia dat quod jubet; cum adjurat ut faciat cui jubet? Semper autem est in nobis voluntas libera sed non semper est bona. . . Gratia verò Dei semper est bona, & per hanc fit, ut sit homo bonæ voluntatis, qui prius fuit voluntatis malæ. Per hanc etiam fit, ut ipsa bona voluntas quæ jam esse cœpit, augeatur: & tam magna fiat; ut possit implere divina mandata, quæ voluerit, cum valde perfectèque voluerit. . . sic adjuvatur ut faciat quod jubetur: tunc enim utile est velle cum possumus; & tunc utile est posse cum volumus: nam quid prodest: Si quod non possumus volumus; aut si quod possumus, nolimus?

L. de nat. &
Grat c. 43.

Et alibi hominem non posse fatetur, nec tamen illi impossibile esse quod jubetur. Dixerat Pelagius: Quod Deus tam bonus quam justus hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset, respondet: Quis enim nescit sanum factum & libero arbitrio atque ad justè vivendum potestate liberà constitutum? Sed nunc de illo agitur, quem semi-vivum latrones reli-

DE PROPOSITIONE II. 121

reliquerunt, qui gravibus faucibus confossusque vulneribus non ita potest ad justitiæ culmen ascendere, sicut potuit inde descendere. Qui etiam si jam *in stabulo est*, adhuc curatur. Si Pelagiani conclusum velint: si non possit, igitur est illi in præsentia infirmitate constituto ascendere impossibile; consecutionem negat Augustinus, argumentumque præoccupaturus subdit: *Non igitur Deus impossibilia jubet; sed jubendo admonet, & facere quod possis, & petere quod non possis.* Iste dicit: *Voluntate non est quod naturâ potest.* Ego dico, voluntate quidem non est homo Justus, nec naturâ potest, sed medicinâ poterit quod vitiô non potest.

Et rursus impossibilitatem, & exinde peccati excusabilitatem ex Augustini verbis elicienti: *Quis peccat in eo quod caveri nullo modo potest; Augustinus admittit quidem cum Dei adjutorio posse, neque tamen priusquam obtinuerit impossibile concedit tentationi resistere. Potest ergo, inquit, ei causa quacumque illa est, resisti? POTEST PLANE.* Nam in hoc adjutorium postulamus, dicentes: *Ne nos inferas in tentationem.* Quod adjutorium non posceremus, si resisti nullo modo crederemus. Potest peccatum caveri, sed opitulante illo qui non potest falli.

Acute autem sibi videntur dicere, quasi nostrum hoc ullus ignoret: *Quod si nolumus non peccamus, nec præciperet Deus homini quod esset humana IMPOSSIBILE VOLUNTATI.* Sed hæc non vident, quod ad nonnulla superanda, vel quæ malè metuuntur, magnis aliquando & totis viribus opus est voluntatis.

Et tamen sine illo vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad bona pietatis opera nihil valemus... qui ergo vult facere Dei man-

H 5

datum,

L. 2. de Pec.
merit. c. 3.

De Grat. &
lib. arb. c. 17

datum, & non potest, sed quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam: poterit autem cum magnam habuerit, & robustam.

Quamquam verò admittat Augustinus parvâ & invalidâ bonâ voluntate donatos, non posse magna servare mandata, horret tamen dicere mandata *impossibilia*, prout objiciebant Pelagiani: *dubitare non possum*, inquit, *nec Deum aliquid impossibile homini præcipisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat, quod jubetur, IMPOSSIBILE aliquid esse: ac per hoc potest homo, si velit esse sine peccato adjutus à Deo. Præmiserat: si enim posse negaverimus; & hominis libero arbitrio, qui hoc volendo appetit, & Dei virtuti vel misericordia, qui hoc adjuvando efficit, derogabimus.*

Rectè igitur contra Pelagium concludit: *Ed quippè ipso, quo firmissimè creditur Deum justum & bonum impossibilia non potuisse præcipere; hinc admonemur & in facilibus quid agamus, & in difficultibus quid peccamus.*

Itaque præcepto facerè commouemur, quod conantes & nostris viribus non valentes, adiutorium divinum precemur.

Non enim cum ista commemoramus, arbitrium voluntatis tollimus, sed Dei gratiam prædicamus. Cui enim profunt ista nisi volenti; sed humiliter volenti, non se voluntatis viribus, tamquam ad perfectionem iustitiæ sola sufficiunt extollenti? Sed à Pelagio ad Cælestium transeamus.

Ed collineant Cælestij definitiones & rationationes, quas refert & refellit Augustinus libro de perfectione iustitiæ, ut ostendat *impossibilia homini præcipi, si per se, sine adminiculo gratiæ præcepta adimplere non possit; utpote r-*
tus

DE PROPOSITIONE I. 123

tus possibilitatem naturæ excludere necessitatem gratiæ, & si quid naturali liberi arbitrij facultati deesset, quo minus omnia mala cavere, & bona iussa adimplere valeret, præcepta dicenda homini impossibilia. Semper autem impossibilitatem pernegat Augustinus. Quia & sunt in potestate quæ si volumus facimus, & si nolumus non facimus.

Nulla ratio vel justitia patitur, saltem dici peccatum, quod vitari nullo modo potest. Quid Augustinus? fateatur quod vitari non possit & impossibile sit? aliquando, cum gratia dat vel le & agere ipsum, defecerit? Absit. Respondemus, inquit, vitari posse peccatum, si natura vitata sanetur gratiâ Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. In tantum enim sana non est, in quantum id quod faciendum est, aut cæcitate non videt, aut infirmitate non implet, dum caro concupiscit, adversus spiritum, &c.

Calesij
Ratiocinatio
prima.
L. de Perfect,
Justitia c. 2.

Et rursus ingerenti: Si voluntatis est (peccatum) vitari potest; respondet: Respondemus ut supra, & ut sanemur, invocamus eum, cui dicitur in Psalmo: De necessitatibus meis educ me.

Utrumne debeat homo esse sine peccato? Proculdubio debet. Si debet potest; si non potest; ergo nec debet.

Ratiocinatio
5.

Augustinus: Cum viderimus claudum qui sanari potest, rectè utique dicimus, debet homo iste esse sine claudicatione: & si debet, potest: nec tamen cum vult continuo potest, sed cum fuerit adhibitâ curatione sanatus, & medicina adjuverit voluntatem. Hoc fit in interiori homine, quod ad peccatum attinet tamquam ad ejus claudicationem, per ejus gratiam, qui venit non vocare justos sed peccatores: quia, non est opus sanis medicus, sed malè habentibus.

cap. 3.

Nam

Ratiocinatio 6. Nam cur præciperetur, quomodo fieri omnino non posset?

Augustinus. Respondetur consuetissime homini præcipi, ut rectis passibus ambulet, & ut, cum se non posse perspexerit, medicinam requirat interioris hominis, ad sanandam peccati claudicationem.

Ratiocinatio 7. Quis tam demens est, ut vel dubitet fieri posse quod Deum velle non dubitat?

Augustinus: Si nollet Deus hominem sine peccato esse, non mitteret filium suum sine peccato, qui sanaret homines à peccatis.

Ratiocinatio 11. Tam certè omnia illa quæ prohibita sunt vitari possunt, quàm quæ præcepta sunt perfici. Nam frustra aut prohiberetur, aut iuberetur, quod vel cavèri, vel implèri non possit.

cap. 5. Augustinus: Ad hoc lex ista præcipit, ut cum in his implendis homo defecerit, non se extollat superbià tumidus, sed ad gratiam confugiat fatigatus, ac sic lex eum terrendo ad Christum diligendum Pædagogum perducet officio.

Ratiocinatio 15. Et si est aliquod peccatum quod VITARI NON POSSIT, non imputabitur in peccatum.

cap. 6. Augustinus: Peccatum est autem, cum vel non est charitas quæ esse debet, vel minor est, quam debet; sive hoc voluntate vitari possit, sive non possit: quia si potest, præsens voluntas hoc facit; si autem non potest, præterita voluntas hoc fecit; & tamen vitari potest, non quando voluntas superba laudatur, sed quando humilis adjuvatur.

Ecce ab his, quibus charitas deest quæ adesse debet, vitari posse peccatum Augustinus asserit Hostibus Gratiæ; cum Iansenius iustis conantibus volentibusque id impossibile constanter doceat, & nihil in Augustino certius ac fundatius reperiri.

SECTIO

S E C T I O I I.

*Cornelij Iansenij Ratiocinatio de Im-
possibilitate Præceptorum aliquorum
in Iustus Volentibus & Conantibus
Pelagio Cælestioque patrocinaur.*

Paradoxum est minimè censendum, si Corneli-um Janenium acerrimum Pelagiani erroris hostem, & efficacis Gratiae propugnato-rem, ex-orbitantiorum dixerimus Pelagij ac Cælestij ratiociniis suffragari: Nam & Pelagianos fuisse infensissimis sibi Manichæis, eorum debellator Gloriosissimus evicit, & Juliano Catholicos Doctores ob peccatum originale Manichæo infamanti opprobrio Augustinus intorsit.

Dissident quidem longo intervallo Janenius & Pelagius, quod hic plenam, completam, perfectamque adimplendi omnia Dei mandata facultatem naturæ insitam dicat, & ab omni Christi gratiâ velut non necessariâ segreget, ac dispelcat; ille verò id gratiæ vindicet, & illi gratiæ, quæ non tantum velle, sed *fortiter & integrè velle tribuat & facere faciat*. Verumtamen in hac ratiocinationis viâ coeunt, quod sicut Pelagius & Cælestius ob defectum auxiliij seu gratiæ Divinæ (quem supponebant in multis) velut necessariæ ab Augustino assertæ inferebant in hæc hypothesi omnia præcepta esse impossibilia; Ita Janenius inferat quod ob defectum perfectæ voluntatis à Deo nondum impartitæ homini Iusto Volenti & conanti juxta præsentis à Deo præbitas vires aliqua præcepta sint impossibilia, quia deest illa plena & perfecta voluntas, quâ reiplâ præcepta adimpleat.

Quid

Quid est quod Pelagium Cælestiumque ad inferendam è gratiæ necessitate impossibilitatem compulit, nisi quod posse & plenè posse duxerunt esse possibile, non plenè posse impossibile arbitrati? adeoque cum Augustinus sine gratia Dei hominem nil boni posse assereret, imò & volentes non posse mandata Dei observare; conclusum voluerunt, Deum præcipere quod ab homine fieri non potest, nimirum iuxta præsentis vires.

Et quid similiter Jansenium perpulit, ut justis conantibus impossibilitatem imponeret, nisi quod posse completum & possibile converterit, & non posse completè cum impossibile confuderit? Pelagianis naturalem possibilitatem abjudicaverat Augustinus; aliquid posse remotum per Dei Gratiam indulserat: sed ne libero nimis favoriseret arbitrio, hominem sine gratia nec velle nec agere posse convicerat. Hinc calumniandi materiam uacti, Impossibilitatem in Deum Justum ac bonum impiam objectabant Gratiæ defensoribus, quasi Gratia non statuerit liberum arbitrium, sed destrueret.

Parili seu gemellâ ratione Jansenius, quia Augustino consentiente legerat, non modò peccatores, sed & Justos aliquando velle, sed *nondum posse quod volunt*, eò quod perfectum velle indepti non sint, conclusit, & quidem ex Augustino eodem, *aliqua Præcepta hominibus Justis conantibus & volentibus esse impossibilia*. Ratus illud impossibile à velle imperfecto non posse discriminari: atque hoc pacto de justis asseruit Jansenius, quod de Peccatoribus Augustinus ausus non est eructare, utpote lividam hanc vocem *impossibilia* semper perosus, ad Manichæorum Classem ablegandam ratus.

Utruf-

609

DE PROPOSITIONE I. 127

Utrosque ergo invictissimus Gratiaë propugnator
 & liberi arbitrii Defensor inclytus qui utriusque
 vires sagacissimè diterevit, prostravit Pelagium
 & Cælestium, asserens Deum *justum non præcipere
 impossibilia*, licet ea jubeat quæ ab iplo peti de-
 bent; & quæ ipse daturus est, si petantur
 quantum res tanta petenda est; nec damnare
 quemquam ob ea peccata, quæ *vitari non possint*,
 quia Deo opitulante cavèri possunt; Jansenium
 vero ubi ait: *Deus impossibilia non jubet, sed ju-
 bendo admonet facere quod possis, & petere quod* L. 2. de pec.
non possis. Alioquin, & hominis libero arbitrio, moru. c. 6.
*qui hoc volendo appetit, & Dei virtuti vel miseri-
 cordiaë, qui hoc adjuvando efficit, derogabimus.*

SECTIO III.

*Impossibilitas Iansniana per Au-
 gustinianam possibilitatis definitionem,
 fideique possibilitatem exinanitur.*

IN hoc docti indoctique consentiunt *impossibile*
 non esse possibile; & repugnanter, quod verè
 possibile est, *impossibile* nuncupari. Neque in hoc
 dissident ea possibilitatis nomen merènt, quæ in
 nostra sira sunt potestate. Porro in potestate
 nostra esse, quæ si volumus facimus si non volu-
 mus non facimus, Augustini definitio edicit; quo-
 modò ergò Augustiniana erit, ut præterdit Jan-
 senius, justis conantibus impacta Præceptorum
 impossibilitas? Nonne justis omnia præcepta ha-
 bent in sua potestate? non faciunt si vellent, &
 fortiter vellent? sed Augustinum definiuntem,
 & de suis sensibus differentem prosequamur.

Dixer

Lib. 3. de
lib. arb. c. 3.

Dixerat contra Manichæos Augustinus: Respondisti enim quod jam esses beatus si potestas esset in te, velle enim te sed non posse dixisti, ubi ego subjeci, de te clamasse veritatem: non enim negare possumus habere nos potestatem, nisi dum nobis non adest quod volumus: dum autem volumus si voluntas nostra adest nobis, non utique volumus. Quod si fieri non potest, ut dum volumus, non velimus, adest utique voluntas volentibus: Nec aliud quidquam est in nostra POTESTATE nisi quod VOLENTIBUS adest. Voluntas igitur nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in nostrâ potestate, libera est nobis. Non enim est nobis liberum, quod in potestate non habemus, aut potest non esse quod habemus. Quod confirmat in libro Retractionum dicens: cum enim hoc sit in potestate, quod cum volumus facimus, nihil tam in potestate quam ipsa voluntas est, sed præparatur voluntas a Domino. Et ergo modo dat potestatem.

L. i. Retract.
c. 22.

Parili passu Augustinus occurrit Pelagianis semipelagianisque asserens eâ in potestate, quæ voluntate, etsi aliunde adjuncta, perfici valent. Atque ita & contra Gratiæ necessitatem & contra efficacitatem certantes expugnavit, ostendens neque gratiæ efficacis orbitatem invchere præceptorum impossibilitatem, neque efficacitatem subruere vel benè vel malè agendi libertatem sive potestatem. Perspicua sunt ista Augustini arma tractantibus adversus utrosque gratiæ inimicos.

Sed unus pro omnibus Augustini de possibilitate fidei, quæ communis non est omnibus, discursus sufficiet: Quæret aliquis utrum fides ipsa in qua salutis vel ad salutis connexionis hujus, quam commemoravi, esse videtur exordium, in nostrâ constituta sit potestate? Quod facilius videbimus, si prius, quid sit potestas aliquantò diligentius perspexerimus. Cum enim

L. de Sp. &
lit., c. 31.

DE PROPOSITIONE I. 129

enim duo quædam sint VELLE & POSSE, unde nec qui vult, continuo POTEST, nec qui potest, continuo vult. Quia sicut volumus aliquando quod non possumus, sic etiam possumus aliquando quod nolumus: satis evolutis ipsis etiam vocabulis, resonat quod ab eo quod est VELLE VOLUNTAS: ab eo autem quod est POSSE POTESTAS nomen accepit. Quapropter sicut qui vult habet voluntatem, ita potestatem, qui potest. Sed ut potestate aliquid fiat, voluntas aderit. Neque enim dici solet quispiam voluntate fecisse, si quid fecit invitus. Quamquam, si subtilius advertamus, etiam quod quisque invitus facere cogitur, si facit, voluntate facit: sed quia malit aliud, idè invitus, hoc est nolens facere dicitur. Malo quippe aliquò facere compellitur, quod volens evitare vel a se removère, facit quod cogitur. Nam si tanta voluntas sit, ut malit hoc non facere, quam illud non pati, cogenti procul dubio resistit, nec facit: ac per hoc si facit, non quidem plenà & liberà voluntate, sed tamen non facit nisi voluntate, QUAM VOLUNTATEM QUIA EFFECTUS CONSEQUITUR, NON POSSUMUS DICERE POTESTATEM DEFUISSE FACIENTI. Si enim cogenti cedens veller facere, nec posset, ei voluntatem adfuisse licet extortam, sed potestatem defuisse dicemus.

Quid igitur ultra querimus, quandoquidem hanc dicimus potestatem, ubi voluntari adjacet facultas faciendi? Unde hoc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult facit: si non vult, non facit. Concludit: Vide nunc utrum quisque credat si noluerit: aut non credat, si voluerit. Quod si absurdum est: quid est enim credere, nisi consentire verum esse quod dicitur? Consensio autem utique volentis est: profecto fides in potestate est.

Unde capite sequenti: cum ergo fides in POTESTATE

cap. 32. TESTATE SIT : quoniam cum vult quisque cre-
dit : & cum credit , volens credit.

cap. 34. Et alibi cum ostenderet donum Dei esse velle
credere : accipere , inquit , & habere anima non
potest dona , de quibus hoc audit , nisi consentien-
do : ac per hoc quid habeat & quid accipiat , Dei
est : accipere autem & habere utique accipientis &
habentis est.

cap. 31. Si igitur in potestate est fides , in potestate
quoque est quidquid ad pietatem & salutem per-
tinet : nam si volumus hæc omnia facimus , par-
va si parva , magna si magna voluntas adfuerit :
Hoc enim quisque in potestate habere dicitur quod
si vult facit , si non vult non facit. Et hanc
dicimus potestatem , ubi voluntati adjacet facultas
faciendi. Quæ bona si data non fuerit à quo
præparanda est , non ad impossibilitatem sed ad
cap. 35. Judicium Dei pertinet.

